

Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛІЧА

Видається у Сімферополі

№ 47 (98) Субота, 26 листопада 1994 р.

Ціна договірна

**КОЛОНКА
РЕДАКТОРА**

СВОБОДА Й НЕВОЛЯ СЛОВА

Немає особливої потреби когось переконувати в тому, яку могутні силу має друковане слово. Ще зараз можна зустріти чимало людей, які сліпо вірять газетам, навіть не задумуючись над тим, кому служать ці газети і що вони сповідують об'єктивну реальність чи свідому брехню.

Раніше на шляху до свободи слова стояла цензура. Тоді вона стемкала за тим, щоб у газетах не тільки не розголошувалися факти, що становяли певну дерковану таємницю, а й пильно охороняла ідеологічні засади КПРС. Усе це сприймалося, як саме собою зрозуміле: ми існували у ворожому оточенні, і наші вороги, проклинані капіталістами, вдень і ночі тільки й думали про те, як нас скрупулювати.

Пам'ятаю, як під час моєї роботи редактором у видавництві «Таврія» доводилось частинкою пояснювати щось цензурі. Доходило до смішного. Так, скажімо, редактори книгу кримського письменника Анатолія Никоноріна, я пропустив таку фразу: «Відь стены сидели кримські татари и курни кальян...». Мені викликали до цензора. Я спочатку думав, що причиною такого виклику став той проклятий «кальян». Виявилося інше. Мені просто сказали, що про кримських татар нічого не можна писати і друкувати, особливо те, що вони колись живи в Криму. Доводилось знову редагувати текст, інакше книгу не допускали до друку.

Пам'ятаю інший смішний казус. Письменник Валерій Тарасов написав пригодницький твір «Там, в Лубонго». Звичайно, нікого Любонго в природі не існувало, і країна, і сюжет, і ділові особи — все було плодом фантазії письменника. Але цензура вимагала свого: потрібно отримати дозвіл з... Міністерства закордонних справ СРСР, що В. Тарасов не виголосив якоїсь державної таємниці. Довелось відслідити грани до міністерства, морочити чиновникам голову... Було таке, було...

Тепер, нарешті, маємо інше. Нічого не вимагає. Ніхто ні від кого не чекає якісної попередньої пояснення. І хоча ми знаємо, що відділи по охороні державної таємниці в обласних центрах не зникли, що вони продовжують охороняти державні інтереси, їх ми нечестиво не помічаємо, хоча вони працюють, працюють.

Натомість з'явилася інша цензура — ЦЕНЗУРА СОВІСТІ. Тут виявилось все набагато складніше. Йдеться про відповідальність журналіста, літератора за свою працю, за своє слово. Колись слово, надруковане в газеті, мало надзвичайну магічну силу. Когось за критику в газеті звільняли з посад, когось виключали з партії, хтось не витримував, кінчав життя самогубством. Нині нікто від друкованого слова не страждає. Критикує, скажімо, газета комунальних служб, а їм начхати на цю критику — велике цібез газет! Вулиці як були будинками, так і залишаються заваленими.

Якось у засобах масової інформації прозвучала така інформація: тільки за останні два роки в кіосках республіканських СРСР загинуло близько 100 журналістів. За що ж гинуть наші колеги?

Одні піклали своє життя в так званих «горячих точках», намагаючись донести правду до людей про міжнаціональні конфлікти, інші розлучилися з життям поблизу Білого дому у Москві від снайперської кулі, когось рознесла не шматка присланої поштою вибухівка... Трагедія журналіста Дмитра Холодова облетіла весь світ. А ось зовсім свіжі повідомлення. Йоркстоу побіті голову Комітету по пресі і засобах

Військовий льотчик капітан Олександр Жариков пільно охороняє голубе небо над Кримом, а, отже, і над нашою Україною. Родом він з Миргороду Полтавської області. В 1988 році закінчив вище військове училище.

Нині в складі Сакського гарнізону військових льотчиків Чорноморського флоту України він літає на штурмовику, оснащенному за останнім словом технікою.

На світлині Костянтина ДУДЧЕНКА: військовий льотчик Олександр ЖАРИКОВ.

А ДАЛІ ЩО? ПІСЛЯМОВА ДО ПЕРШОЇ СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ КРИМУ

Перша сесія Верховної Ради Криму закінчилася своєю роботою на досить мінорній ноті. Вимоги Верховної Ради України по приведенню Конституції та законів автономії у відповідність з українськими не виконано.

Прийняттям звернення до Президента та Верховної Ради України кримські депутати показали, що йти на уліпі до Києва вони не збиратимуться. А що відповіла ВР України?

Цього рішення, затмулювали подих, відкали всі, як в Україні, так і за її межами. Різні думки виступали з цього приводу і на буревіному півострові.

Наприклад, більшість кримських депутатів (і сам голова Верховної Ради Криму Сергій Цеков) впевнено заявляли, що країні заходів (розпуск ВР Криму та скасування автономної республіки) з боку Києва не буде.

І ось 17 листопада Верховна Рада України прийняла постанову, згідно з якою скасується близько 40 правових актів автономії, що суперечать чинному законодавству України.

З'явившись по телефону з С. Цековим, я попросив прокоментувати постанову Верховної Ради України. Ось що він відповів: «В

мене немає постанови ВР України на руках, я дізнатися про її прийняття з повідомленням за побідами масової інформації. Але це рішення, безперечно, дуже жорстке по відношенню до нас. На мою думку, це економічна блокада півострова. Ягадо, що це не сприятливе нормалізації стосунків, чого бажають як в Україні, так і в Криму. В нас може бути кілька варіантів виконання назначеного постанови ВР України. Перший — жорсткий, якщо ми не визнаємо цю постанову. Другий — не будемо взагалі на неї звертати уваги. Кінцеве рішення буде прийняте Верховною Радою Криму на своїй черговій сесії».

Один з лідерів Кримської організації Української Республіканської партії, коментуючи ситуацію, заявив, що в умовах, які склалися для офіційного Києва, українському парламенту була надана можливість припинити сепаратистські тенденції в автономії. Натомість ВР України проявила толерантність і дала можливість кримській владі ще один шанс.

Друга сесія Верховної Ради Криму розпочне свою роботу 30 листопада. Сергій ПАВЛІВ.

Новини

У ДЗЕРКАЛІ СОЦІОЛОГІ

Лабораторію соціології Кримського центру гуманітарних досліджень провели опитування населення Криму. На питання, чи потрібна кримська автономія, 47 відсотків респондентів відповіли ствердно, 32 відсотки сказали «ні», а 21 відсоток взагалі не зінав, як відповісти на це запитання.

Порівнюючи результати цього опитування з даними референдуму від 20 січня 1991 року, слід зазначити, що кількість прихильників автономії значно зменшилась. А може, їх не було взагалі?

ПІКЛЮЧИСЬ ПРО ВОЙНУ

За ініціативою Української Республіканської партії та Комітету громадських з'їздів «Крим з Україною — Соборність» в Україні проводиться акція «Посилка укрійському солдатові, що слугує в Криму», які передають подарунки у військові частини.

Прості люди, трудові колективи комплектують послини, куди входять предмети особистої гігієни, поштові листівки і конверти, канцелярія, печіво, цукерки... Посилки надходять на адресу кримського відділення УРП та Комітету «Крим з Україною», які передають подарунки у військові частини.

Наш кор.

ГАЗУ БУДЕ БІЛЬШЕ

На морській стаціонарній платформі «Штурмова», яка за 74 кілометри від мису Тарханкут, здано в експлуатацію четверту свердловину, добива потужність якої — 175 тисяч кубічних метрів газу.

Розробку родовища, здійснено виробничі об'єднання «Чорноморнафтагазпром».

ПОЖВАВЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСТВА

Сімферопольське студентське братство спільно з фундацією імені О. Ольжича та об'єднанням студентської молоді «Заграва» проводить конкурс Сімферопольського державного університету на отримання творчих разом стипендій імені О. Ольжича розміром 40 доларів США кожна.

Безумовно, не тільки відповідно до премія, але і теми майбутніх дипломів та рефератів, викликати велике зацікавлення з боку студентів. Тема з історії охоплює таку важливу проблему, як національно-визвольна боротьба в Україні з 1917 по 1991 роки. Ідея «Літературно-документальному тимчасовому підприємства О. Ольжича та О. Теліги, Альбіну-політологу зробити спробу проаналізувати сучасну суспільно-політичну ситуацію, що склалася у Криму».

Сіна умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Участь у конкурсі, безумовно, буде більшою честю для країни.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

Ідея умова для конкурсу — доповідь повинна витримати українською мовою.

КОМУНІСТИ
ПРОТИ

Під час обговорення у Верховній Раді України питання про відновлення діяльності КПРС-КПУ голова Демократичної партії України Володимир Яворський запропонував приняти постанову «Про мораторій на розгляд політико-ідеологічних питань груп і фракцій Верховної Ради», але Голова ВР О. Мороз навіть не поставив її до голосування. Тоді за ініціативи ДемПУ об'єднані фракції «Державність» та «Реформи», «Центр винесли з проектом постанови про такий мораторій і домоглися тиску поименного голосування.

Завдяки комуністичній більшості у Верховній Раді України постанова не була прийнята. Проти припинення політичних дискусій виступили затягні демагоги-комуністи, противники економічної реформи, які прошили у парламенті під гаслом соціального захисту населення. Із 110 комуністів і соціалістів «за» проголосували 11, проти — 85 депутатів. У важкій для країни час головними темами комуністичні ортодокси вважають не економічні питання, а політичні: відміні постанови про заборону діяльності КПРС-КПУ, надання російській мові статусу офіційної та інші, які не мають ніякого стосунку до щоденних турбот людей. А під час розгляду питань про приватизацію, земельну реформу, будівництво нафтово-газового терміналу комуністи затягні проти. Звернемо увагу на те, що Голова Верховної Ради О. Мороз утімався, а його перший заступник О. Ткаченко взагалі не голосував, коли йшлось про постанову на мораторій на розгляд політико-ідеологічних питань і фракцій парламенту.

В. ФЕСЕНКО.

НА ВУЛИЦЯХ СІМФЕРОПОЛЯ
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТРОЛЕЙБУС

Копія я зайшов до кабінету начальника служби рухомого складу ВО «Кримтролейбус» Анатоля Федоровича Карпінського, він переглядав папери, щось записуючи.

— Ось подивіться, — показує цифри. — У Криму 447 тролейбусів (окрім Севастополя), з них 324 чеського виробництва, які вичерпали свій десятирічний термін експлуатації. 98 машинам уже за двадцять. А ремонтувати нічим. Раніше парк отримував щороку замінство на 1,5 мільйона доларів. Минулого ж року замінство отримали на 147 тисяч, цього року — на 84 тисячі доларів.

— А як же з укранинськими тролейбусами, витяг яких направлений у Дніпропетровську?

Анатолій Федорович підвівся, підійшов до шафи.

— Ось він, що тролейбус, — подав чудово оформлені, з кольоровими ілюстраціями проспект про тролейбус і технічну характеристику «Тверденомаш» — для земних містрапанів.

Знайомлююся з первенцем конверсії, випущеним підприємством машинобудівної індустрії виробничого об'єднання «Південний машинобудівний завод», який очолював колишній Леонід Данилович Кучма. Цей завод у дружбі зі спеціалістами конструкторського бюро «Південне» надав містрапану високоякісні тролейбуси. Але вони мають відсутнім використовуватися в ракетно-космічній техніці.

Іду в парк № 2, де обслуговуються ці тролейбуси. Зустрічає майстер цеху профілактики Василь Кот. Колись він працював у Сімферополі на заводі відлиття відливок, а тепер він відповідає за електричну мережу з малогабаритними роз'єднувачами, які широко використовуються в ракетно-

— Потужна машина, — усміхається Ігор. — Давнунг, як у танка.

Ігор сказав, що завтра він

і головний інженер Олександра Бондаренка вирушає до Дніпропетровська,

— щоб одержати два нових тролейбуси, а через тиждень Сімферополь отримає їх.

Справа у тому, що два

сусідніх господарства — рад-

гости «Тверденомаш» і

«Філатовський» — заборгували

комунальним службам міста

4 мільярди карбованців. Цей

борг вони спроможні віддати

тільки сільськогосподарською

продукцією. Ось і довелось

міськвінкоміону оформити

бартерний договір з дрогоби-

чим і одержати 100 тонн

битуму та автомобільний кран.

Потім міським комунальним

службам вдастися

відремонтувати дахи багато-

піврівнових будинків.

— В якому тролейбусі ідеом? — сідаю поруч.

— У дніпропетровському,

— відповідає слюсар телеп-

заводу О. Черников.

— Живу на вулиці Лермонтова, цим маршрутом завжди

на роботу доводиться

їздити. От якби таких тро-

лебусів більше!

Перший український тро-

лебус вийшов на міські

магістралі. А в проектно-

конструкторському

цеху одержали два нових

тролейбуси, а через тиж-

день Сімферополь отримає

ще одну машину.

На кінцеві зупинки пере-

ходжу до сапсона. Він про-

сторин, розрахований на

180 пасажирів, а в горінні

«плік» може взяти і 300.

Приємний інтерєр, оформле-

ніння полімерами і пласт-

масовими матеріалами, з

декоративним пластиком

під колпінами порді

дерево. Мякі і зручні сидіння,

що мають під собою електри-

нічні елементи для оплати

вагонів

— контакттори, реостати та

ізолятори. Та ці недоробки

тимчасові, бо робота по

удосконаленню машин три-

від.

Того дня у Сімферополі

на маршрут № 10 тролей-

бус ПМЗ-1 від водії

Олегом Гарані

— відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону

до відстані 1000 метрів

від міськвінкоміону

— і відіїхав з міськвінкоміону</

Субота, 26 листопада 1994 р.

«КРАСУЄТЬСЯ НАД МОРЕМ КРИМ...»

Свогоєднішній п'єсі нашої поетичної робінки — співве Федор Ісаєв, широко знаний українському читачев поет з Дніпрордзенським Федор Ісаєв.

Федір Григорович Ісаєв — поет, як жуть, божкою мілістю. Його творчий автор багатох збірок вирішав, численних журнальних та газетних публікацій вирішав і поеми, переклади з інших літератур. Найбільш відомі його книги — «Прідніпров'я», «Ріднокрай», «Світло Прометея», «Грана щедро осені», «Лілея», «Червона капіна», «Окріпність» та ін.

Тематика поезії Федора Ісаєва досить розмаїта: автор звернувся і непевні працею родинності, і земляків із стелової хліборобської Кудашівки Крининського району на Дніпропетровщині.

Але найкраще, наймодніше оспівує поет одне з найпрекрасніших людських почуттів — кохання. Воно в його причиних героях шире, благородні, світле.

Федір Ісаєв — вправний інтерпретатор на українську мову багатьох творів Лермонтова, зокрема, поеми «Демон», поезії Пушкіна в тому числі й поем «Бахчисарайський фонтан» та «Брати-розбійники».

Майстерно переклав він українською і катарською віршовану драму «Лян Шаньбо і Чжу Ін-тай» (опублікована у журнали «Всесвіт», п'єсу «Чаю та Тайфун», яку поставив Дніпропетровський ук-

раїнський драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка).

Закоханий поет і в наш чудовий південний край, де ще юнаком побував у Феодосії. Пригадую, як під час наших зустрічей в Ігрінському будинку творчості Федір Григорович сквилював і запально розповідав про незабутні кримські враження, цитував свої і пушкінські рядки, присвячені «полуденному краю», гортав у пам'яті одну за одною кримські поетичні сторінки української та російської класики. І саме в ті дні, під враженням життєдійної поетичної хвилі старшого товариша по перу я присвітила Федору Ісаєву ось цей експромт:

А в пам'яті — Ірпінь,
Ліп'яна сіння напруга.
Синіць траїтиве «пінь»
І розповів Друга.

І спогади про Крим,
Про чорноморську хвилю
Під небом голубим,
Про дні дaleкі, мілі.

І Пушкінські рядки
Із власними рядками
Перепелись думки,
Як клени із дубками

О неповторні дні
О весно синьочоба
Я не забуду, ні —
Бо до тіля мене — школа

Так, то була добра школа майстра художнього перекладу. Я так захопився роботами Федора Григоровича, які він присвятив перекладам пушкінських поезій, що, повернувшись додому, й сам переклав кілька віршів Пушкіна про наш сонечний край.

Пропонуємо до уваги читачів нові поезії Федора Ісаєва.

Данило КОНОНЕНКО.

Федір Ісаєв

В проході озону
Радісно й завзято
Пориняю.
Ген — зеленогріві
Бухают припливі.
В них — нік — грайлива
Сила й міць моя.
Тож квітуй над світом
Вінчнобуйним цвітом,
Вінчнотворчюююстю —
Провідна зоря;
Сонячні і прозорі,
Хай ростуть простори.
Хонд сині гори.
Хай шумлять моря!..

1938, Феодосія.

ДАРУНОК

Найвищий дар є
матері-природи
Всому живому
на землі усій.

Іому підлеглі всі
як є народи.
Тварини, птахи,
всяк життяносі.

Тон дар коштовний —
любоців хвилини.
Еднання двох
захожаніх сердець.

Дарунок той —
народження Людини.
Людина ж — і
Природі всі вінце.

Спасибі йі!..
у дівочтвом гені
Слахи, жадобо чистих
устремліні, —

Хай на лиці Природи —
мами, нени
Образ пріготиних
не проляже тінь!

УСМИШКА

Було мені тяжко й недужко.
Печаль облягала шалена.
А я усміхнувшись, друже,
І серце співає у мене.

ДОБРОТА

А горобчик — славний
хлопчик.

На скрипочці грає.
(З народної пісні).

Найліпший друг мій —
четурпін-горобчик,

Веселі й довірливі,
мов хлопчик.

До мене зряння
в гості приїта.

Вчепившись пазурцями
у кватирку,

Він дивиться в мою
кіннату, зірко.

Очата бистрі
в бік мій поверта.

Побачить і — цвірін! —

мені гукас.

З приходом дня
немов поздоровляє.

А я кому —
підсиплю крихіткі:

Поклюп, малін!

Хоч трохи будеш
дужчий.

І клоне він, і клинє
невисипущих

Горобчиків, немов малих
діток.

Мені він вірний
за мою uwagу,

За людську незаписану
присягу

Чинить іому, маленькому, —

не зло —

А лиш добро, від серця,
просто й широ.

В ім'я міні нахи
пrijняті ти миру,

В ім'я довіри,
що б там не було!

ОДА МОРЮ

Я стою на схилі
У одежі білій,
Пустотливий вітер
Розівав чуб.
Він приносить пахом
Хвиль вологий запах,
І солону спрагу:
Ліпит він до губ.
Угора над морем
Пісною моторів
Літаки проймають
Прострій голубині;
А внизу на хвильях —
Паруси рід білих.
Мов перлин безслих,
Іх гойда прибій.
З друзьми з розгону

ХТО БАЧИВ КРАЙ...

(з О. С. Пушкіна)

Хто бачив край, де в розкошах природи
Втілюється і дівони і луги.
Де весело блішать смоківі води
І голубять тихо мірні береги,
Де на горбі, під лаврові небозиві
Хмурні не сміють виплати сніги!
Скакіть мени, хто знає таї чудовин,
Де я хожа, вигнанець невідомий?

Рубін блискучий! Мирний край Ельвіни!

До тебе маже бажання всі мої... —

ЗАМАЛЬОВКИ

Я ж бачу скель надводиних верховин.
Пригадую хвиль теплі руці,
Шум, тінь, — як наїмальовані долини.
Де міндої татарської сім'

Турбота і дружба, ширі і гостинні,
Живуть під дахом конної подини.

Все там — утіха, все — очіні відрада:
Сади татар, і селища, і лісі:

В валах видобта бескідна грона:
Далені щоги на морі промата:
Бурштин на сміяхі лозах винограду:
Отар на пухах шумна рисота...

Ще бачу — моягін Мітридата
Венічний севом ромкове обінні.

ХАЗЯЙ

Дядько-колгопнік з картуно-коржиком на голові

просунувся в щілині дверей, наче спірній шурпик:

— Можна, товариш, присидатель

— Заходте, — каже товариш

— Я... добрий день... Тут у мене, знані дощечко бі...
Дядько нітиться, наче спік

кується зібратися в маленький членісі місці на землі, аби відхити якнайменше почищені від поганої

— Ти чиїм?..

— Дядько, — каже товариш

